ΣΤΗ ΓΑΛΑΝΗ ΠΟΥ ΘΑ ΜΙΣΕΨΗ

Μὴν ταξειδέψῃς, γαλανὴ
μὲ ξέπλεκα μαλλιά,
καὶ μέσ' στὴ θάλασσα χρυσῆ
νὰ μὴ φορέσῃς θαλασσὶ
κι' ἀρνίσῃς τραγουδάκια,

Τί ἡ Σέρραινα ποὺ στὸν ἀφρὸ
τῆς θάλασσας πλανιέται,
ἄ σ' ἀντικρύσῃ γαλανή,
ὅταν ἀκούσῃ τὴ φωνὴ
ἐκεῖ γλυκὰ νὰ σβυέται,

Θὰ σὲ ποτίσῃ λησμονιὰ
μὲ μαγικὸ τραγοῦδι
καὶ θὰ σὲ πάρῃ γι' ἀδερφή,
ἀφοῦ μιὰν ἄχαρη μορφὴ
ξεχάσῃς, ἀγγελοῦδι.

ΣΠ. ΡΙΓΓΑΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Λεμεσὸς 30 Αὐγ. Ὕστερα ἀπὸ μιὰ ἀγωνία καὶ μ' ἕνα πόθο ποὺ δύσκολα κρυβότανε ἀπ' τὰ μάτια ὅλων, ὁ «Μιαούλης» φουντάρησε σήμερα τὸ πρωὶ στὸ χαρωπὸ λιμάνι τῆς Λεμεσοῦ. Μόλις τὸ καράβι φάνηκε μακριὰ στὸν ὁρίζοντα κάτι σὰν βοή, κάτι σὰν γλυκύτατο μακρυνὸ τραγοῦδι ἀκούστηκε ἀπ' τὴν παραλία. Χιλιάδες κόσμου ἀπ' τὴ Λεμεσὸ κι' ἀπ' τὰ μακρυνώτερα χωριὰ τοῦ νησιοῦ φώναζαν γιὰ τὴν Ἕνωση, ὕστερα οἱ καμπάνες τῶν Ἐκκλησιῶν ἠχοῦσαν χαρμόσυνα καὶ χαιρετοῦσαν τὸ κάτασπρο καράβι ποὔφερνε μακρυὰ «ἀπ' τοὺς λιόλαμπρους γιαλοὺς κι' ἀπ' τὰ κλέφτικα βουμάνια» ἕνα γλυκὸ φιλὶ τῆς πατρίδας.

*

Βάρκες πολλὲς τρέχουν πρὸς τὸ καράβι, ἔχουν ὅλες Ἑλληνικὲς σημαῖες, ποὺ κυματίζουνε τρελλά, παιχνιδιάρες μὲ τὸν ἄνεμο καὶ μὲ τὴν ἀτμοσφαῖρα, ποὺ λὲς ἐπῆρε τὰ χρώματα καὶ τὴ ζαττεράδα τῆς ἀτμοσφαίρας τῆς Ἀττικῆς, τῆς ἀτμοσφαίρας τοῦ Παρθενῶνα.

Μέσα στὶς βάρκες διακρίνει κανεὶς ἀνθρώπους σεβαστοὺς καὶ ἀνθρώπους νέους καὶ παπάδες κάτασπρους καὶ γυναῖκες καὶ παιδιὰ καὶ μωρουδάκια ἀκόμα.

*

Πρῶτα πρῶτα ζυγώνει ἡ βάρκα ποὺ φέργει τὴν ἐπιτροπή. Πρὶν ἀνέβουν ἐπάνω ἕνας σεβαστότατος κύριος μὲ μιὰ κάτασπρη γενειάδα φωνάζει δυνατὰ τὸν κοινὸ πόθο τῶν Κυπριωτῶν, τὸν πόθο τὸν εὐσεβῆ ποὺ τρέφουνε μὲ τόσα γλυκὰ ὄνειρα.— Ζήτω ἡ Ἕνωση . . .

*

Ἀνεβαίνουν, ἀνεβαίνουν στὸ καράβι μὲ μιὰ θρησκευτικὴ εὐλάβεια . . . Λὲς πὼς πᾶνε νὰ κοινωνήσουν . . Στὰ πρόσωπά τους ζωγραφίζεται ἡ χαρά, τὰ μάτια τους δακρύζουν, σφίγγουν τὰ χέρια ὁλονῶνε. Στὰ χείλια τῶν παπάδων πετᾶ μιὰ προσευχή, οἱ γυναῖκες κλαῖνε ἀπὸ συγκίνηση, τὰ μωρὰ κοιτᾶνε σὰν τρομαγμένα. Ὕστερα ἀπὸ τὴν προσφώνησι τοῦ προέδρου τῆς ἐπιτροπῆς κάθουνται ὅλοι στὸ σαλόνι τοῦ καπετάνιου, κάπου κάπου κάποιος πετιέται καὶ λέει κάτι, ὅλοι γυρίζουν καὶ τὸν κοιτάζουν, μὰ φαίνονται σὰ νὰ ντρέπονται, φαίνονται πὼς τοὺς πνίγει κάποιος λυγμὸς χαρᾶς.

«Ὁ ἐρχομός σας μᾶς κάνει εὐχαρίστησιν μεγάλην καὶ μᾶς δροσίζει σὰν τὴν δροσιὰν ποὺ κατεβαίνει ἀπ' τὸ βουνόν. ποῦ λέγει ὁ Δαυΐδ», λέει μὲ συγκίνηση καὶ μὲ τὸν ἰδιαίτερο Κυπριώτικο τόνο ἕνας ἀγαθώτατος τύπος χωριανοῦ παπᾶ μὲ τὸ κοντό κου τὸ ῥάσσο.

*

— Ὁ Φραγκούδης τῆς «Ἀληθείας» ὁ πρόμαχος τοῦ γλωσσικοῦ ἀγῶνα στὴν Κύπρο. . . Νάτος, νάτος μὲ τὴ συμπαθητικώτη φυσιογνωμία του, τὰ ξέξυπνα μάτια του, δείχνει πολλὴ χαρὰ ποὺ βρίσκει μέσ' στοὺς ἀξιωματικοὺς δύο-τρεῖς νὰ συμφωνοῦνε στὴν ἰδέα, ῥωτᾶ μὲ ἀπληστία νὰ μαθεῖ τὰ νέα, ὁ Νουμᾶς, τί γίνεται πῶς πάει ὁ ἀγώνας οἱ ἐρωτήσεις πετοῦν ἡ μιὰ ὕστερα ἀπ' τὴν ἄλλη. Συσταίνει στοὺς ἀξιωματικοὺς ἀρκετοὺς *δικούς μας* Κυπριῶτες, καὶ τοὺς συσταίνει μὲ ὑπερηφανεια γιατὶ αὐτὸς τοὺς ἔκανε δημοτικιστάδες, αὐτὸς τοὺς ἔδειξε τὸ φῶς.

. . . Μπαίνουν μέσ' στὸ καράβι . . . μπαίνουν ἀδιάκοπα . . . Χωριανοὶ οἱ περσότεροι, τοὺς ῥωτᾶς ἀπὸ ποῦ ἔρχονται, καὶ σ' ἀπαντοῦν μὲ μιὰ ἀξιοθαύμαστη ἀπάθεια καὶ ἐγκαρτέρηση καὶ πίστη πὼς περπατοῦσαν δέκα ὧρες, ὅλη τὴ νύχτα γιὰ νὰ φτάσουν στὴ Λεμεσό.—«Ὅλοι φηύγασιν ἀπὸ τὸ χωρίον ἤρθασιν ὅλοι κάτω γιὰ νὰ ἰδοῦνε τὸν καράβιν».

*

Ὕστερα κατὰ τὶς 10 τὸ πρωὶ ὁ καπετάνιος μὲ τοὺς ἀξιωματικοὺς βγῆκαν νὰ πᾶνε στὴ δοξολογία. Ἔξω στὴν ἀποβάθρα ὁ κόσμος μαζεμένος τοὺς ὑποδέχεται μὲ ζητωκραυγὲς ἐγκάρδιες, τρελλές. Πρώτη φορὰ ποῦ δείχνεται τόσο ἐμφαντικὰ πόσο μεγάλη εἶναι ἡ δύναμη τοῦ Ἑλληνισμοῦ, πόσο βαθὺ εἶναι τὸ Ἐθνικὸ αἴσθημα. Καὶ ἡ δύναμη αὐτὴ κι' ὁ πατριωτισμὸς αὐτὸς κάνει περσότερη ἐντύπωση ἐδῶ στὴν Κῦπρο, σ' ἕνα τόπο δηλ. ποῦχει καὶ νόμους καὶ διοίκηση καὶ δικαιοσύνη ζηλευτὰ γιὰ τὴν ἐλεύθερη Ἑλλάδα, κι' ὅμως ὅλοι θεριεύουν καὶ μαίνουνται γιὰ τὴν Ἕνωση, ἀπὸ μικρὰ παιδιά, ἡ μάννα τους, τὸ σπίτι τους, τὸ σκολειό τους ἕνα τοὺς μαθαίνουν νὰ ὀνειρεύουνται, ἕνα νὰ ζητοῦν. . .τὴν Ἕνωση !

*

Μὲ τί πόνο μιλοῦν . . . —«Ἐμεῖς οἱ παραριχτοί» - «μὰ δὲν ὑπάρχει Δικαιοσύνη ;» τὰ μάτια τους πετοῦν φλόγες καὶ κοιτᾶνε τὰ ναυτόπουλά μας γιὰ ν' ἀντλήσουνε θάρρος.—«Θὰ μᾶς φύγετε γλήγορα καὶ θὰ σκοτεινιάσουν γιὰ μᾶς οἱ ἐλπίδες καὶ θὰ σβύσουν τὰ ὄνειρα». Μιὰ πίκρα κι' ἕνα παράπονο πνίγει ὁλονῶνε τὸ λαιμὸ, τῶν ἐλευθέρων καὶ τῶν δούλων.

*

Ἡ δοξολογία στὴν ἐκκλησιὰ κατανυχτική, οἱ εὐχὲς ἀνεβαίνουν σὰν θυμίαμα.— Ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως τῆς Κύπρου μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος». Ἕνα ῥίγος ἔτρεξε στὰ σώματα ὅλων. Ἀπ' ἔξω τὰ παλληκάρια τῆς Λεμεσοῦ ῥίχνουν χαλκούνια καὶ βαρελότα. Τὰ μάτια δακρύζουν ἄθελα, ὅλοι κοιτάζουνται μιὰ στιγμὴ κ' ὕστερα στρίβουν ψηλὰ καὶ παρακαλοῦνε μαζί.

Δὲ θυμοῦνται ποτὲ 'στὴ Λεμεσὸ, τόσο κόσμο καὶ τόσο κόσμο ἐνθουσιασμένο, τρελλὸ ἀπ' τὴ χαρα του. Οἱ ναῦτες μας πατοῦν σὲ σμυρτιές, οἱ Κυπριώτισσαις μὲ τὰ ὡραῖα μάτια καὶ τὶς ἐκφραστικὲς φυσιογνωμίες τοὺς ραντίζουν μὲ ροδόσταμμο καὶ τοὺς ῥίχνουν τριαντάφυλλα στὸ διάβα τους ἀπὸ τὴν ἐκκλησιὰ στὴ Λέσχη.

Ἐκεῖ δεξιώνουνται τὸν καπετανιο καὶ τοὺς

ριέται, ἀσφάλιστη ὁλοένα. Πάνου οἱ μαβρισμένες γρεντιὲς(7) εἶναι τρύπιες ἀπὸ τὰ σαράκια ποὺ τρίζουν καὶ φαγώνουν τὸ ξύλο ἀχόρταγα· καὶ τὰ σπαγγόσπιτα(7*) κοιλιάζουν καὶ κουνιοῦνται στὸν ἀέρα, λησμονημένα κι ἀπείραχτα. Ὅλα εἶναι ἀκοίταχτα κι ἀπάστρεφτα καὶ μιὰ παλιὰ μυρουδιὰ σκροπιέται μέσα.—Ἡ Μελάχρω γέρνει στὸ πλεβρὸ σὰ μαραμένη κι ὅλο συμπάει(8) τὴ μαμουδιασμένη(9) καὶ βραστερὴ φακή: ἔχει πλαγιάσει μισόγυμνη καὶ ξεσκούφωτη καὶ φουσκώνει κάποτες τὰ μελαψά της μάγουλα γιὰ νὰ φυσήσει τὴ λιγοστὴ φωτιὰ ποὺ σβύνει κάθε λίγο· τὰ ψαριὰ μαλλιά της χύνουνται ὁλόγυρα στὸ κεφάλι ἀριωμένα καὶ μόλις ἀφίνουν ὀμπρὸς νὰ γιαλίζουν κάπως τὰ νυσταγμένα καὶ βασιλεμένα μάτια· σηκώνει κάθε τόσο τὰ δάχτυλα νὰν τὰ μαζώσει, μὰ ἀφτὰ πάλι πέφτουν καὶ τὴν κουκουλώνουν, καθὼς σαλέβει.—Ἡ Ζυγούλα, μιὰ κοπέλα ποὺ ἔχει στήθια δεμένα καὶ σφιχτὰ καὶ μάτια κάρβουνο ποὺ σπιθοβολάει μὲς τὰ μεσάνυχτα, κάθεται τἀνακούκουρα, μοναχὴ κι ἀπαιριαστη, στὸ γερμένον παράγκωνα καὶ κραίνει σὰν τὴν τρομαγμένη τρυγόνα· εἶναι τόσο χλωμὴ καὶ τόσο κίτρινη ποὺ ἔμπιο θαρρεῖς πὼς βγάζει ἀπὸ τὸ τομάρι της ἄμα τὴ σουγλήσεις· κάποτε λάμπει κανένα δάκριο στὰ ματοτσίνουρα μέσα σὰν ὡριοστάλαχτη δροσούλα ποὺ κρεμιέται στὴν ξερὴ τρανταφυλλιά.— Κι ὁ Νιόνιος, ἄγουρος ἀκόμα κι ἀνόγητος, ἀνάφτει ἀπὸ τὴ θερμαστὰ καὶ κουζδοκυλιέται πάνου στὴν ἄπλυτη προκόβα· κάποτε σταματάει τἀνάσκελα, τεντώνει τὰ λιγνά του χέρια καὶ παραμιλάει σὰν παλαβός.— Ἀκόμα ἕνα μανάρι ἀσπρόμαλλο πλανιέται μὲς στὴν παλιὰ τὴν κάμαρα καὶ βελάζει νηστικὸ καὶ θλιμένο.— Ὄξω ἔχουν συναχτεῖ τὰ σύγνεφα κι ἀνοίγουνται στὰ σκότεινά οὐράνια σὰ μεγάλα καὶ δυνατὰ φτερά: ὁ τρισκατάρατος ἂς φυλάγει τώρα τὸν κόσμο.)

Η ΜΕΛΑΧΡΩ.— Καψίλα μέπιασε τὴ σκοτεινιασμένη καὶ δὲν μπορῶ νἀλαργέψω μιὰ στάλα καὶ νὰ δροσιστῶ. Κι ὁ τόπος ὅλος εἶναι σκασμένος ὄξω. Ποιός θὰ κοιτάξει τὸ ἐρμοφάγι ;...

Η ΖΥΓΟΥΛΑ.—Βραζει μοναχό του, μάννα. Σύχασε καὶ δὲ χρειάζεται κοίταγμα τώρα.

Η ΜΕΛΑΧΡΩ.—Δέν ;

Η ΖΥΓΟΥΛΑ — Σύρε νἀνασάνεις λίγο στὸ περιβόλι.

Η ΜΕΛΑΧΡΩ.—Σὰ νὰ κλώθει τὸ σπίτι μοῦ φαίνεται.

Η ΖΥΓΟΥΛΑ.—Ἄμα δυστυχάει κανένας, ὅλα τοὔρχουνται ἀνάποδα.

Η ΜΕΛΑΧΡΩ. Καὶ νἄχω καὶ τὸ μοναχογιό μου στὸ στρῶμα σὰν πεθαμένο καὶ μὴ βρίσκω γιατριὰ καὶ γι' ἀφτὸν τὸν καψόχαρο... - Πέρασε κι ὁ θεριστὴς κι ἀκόμα νὰ γυρίσει σπίτι του.

Η ΖΥΓΟΥΛΑ.—Ὁ πατέρας ;...

Η ΜΕΛΑΧΡΩ.—Μμ...Πῶς θὰ τόνε φρονιμίψω; Ἄνου κάτου θὰ τὰ βρεῖ πάλε...

Η ΖΥΓΟΥΛΑ.—Μὴν τόνε συνερίζεσαι, μάννα.

Η ΜΕΛΑΧΡΩ.—Τάχα δὲν ξέρει τί γένος εἶμαστε...

Η ΖΥΓΟΥΛΑ.—Ριγμένος καθὼς εἶναι στὴ δουλιά του ξέμαθε ἀπὸ τὸν κόσμο γύρο του.

Η ΜΕΛΑΧΡΩ.—Εἶμαι μιὰ ζαρόγρια τώρα πιὰ τυραγνισμένη καὶ λωλὴ καὶ δὲ δουρᾶν τὰ κότσια μου νὰ τρέχω κ' ἐγὼ κοντά του.

Η ΖΥΓΟΥΛΑ.—Ἄκου, λέει !..

Η ΜΕΛΑΧΡΩ.—Ποιός θὰ καθόνταν γιὰ νὰ φυλάξει τὸ μάβρο σπίτι ; Φέφτισε κι ὁ κόσμος καὶ νοιώθεις...

7) ἡ γρεντιὰ=μεγάλη δοκός.

7*) τὸ σπαγκόσπιτο=ἡ ἀραχνιά.

8) συμπάω τὴ φωτιὰ=βάζω σὲ τάξη τὰ ξύλα γιὰ νὰ καίγουνται.—συμπάω τὸ φαγὶ=βάζω καλύτερα τὴ φωτιὰ γιὰ νὰ βράσει τὸ φαγί.

9) μαμουδιασμένος=ποὺ ἔχει μαμούδια, κάπια μάβρα ἔντομα μὲς στὰ σπειριὰ τῆς φακῆς.